

سووتاندنى چاپىكى قورئان لەلایەن پەنابەرىكى عىراقىيەو كاردانەوئى جۇراوجۇرىشى لە پاكستانەو تا رۇژئاواى عەرەبى و جىهان بەدواى خۇيدا هیناوه، بەلام لە عىراق و لەسەر ئاستە شىعیيەكەيشى بەتایبەتى، وەلام و كاردانەوئى توندەكان خۆیندەنەوئى دىكە هەلدەگرن. هۆكارى ئەمەش دەگەرپتەوئى بۆ سروسشت و جۆرەكەيان كە هەلكوتانە سەر بالیۆزخانە و درووستكردى كېشەى پېشلىكردى ياساى نۆودەولتەى پاراستنى نۆردە دىبلۇماسىيەكانە بەپىنى رىككەوتنى قىيەننا. هەرەوئا، تىكەلبوونى ئەو كاردانەوانەى لەگەل سەرھەلدانەوئى هەندى كېشەى پېشترى نۆوخۆى مالى شىعە كە زەمقترىيان هەراى ئەم دوایيەى نۆوان سەدرىيەكان و حىزبى دەعوئى ئىسلامىيە بە سەرۆكايەتى مالىكى لەبارەى بە ئامانگرتنى ئايەتوللا محەمەد سەدر كە مەرجهى كۆچكردووى سەدرىيەكان و بزوتنەوئى عەسایب و باوكى رۆحى زۆر بزاف و كەسایەتى شىعەى سىياسىيە.

لە كاردانەوئى شىعیيەكاندا لەسەر رووداوهكەى سوید، موقتەدا سەدر لە هەمووى زياتر پىداگر و تووند بوو [كاتىك هەپەشەى ئەوئى](#) كرد كە ئەگەر حكومت هەلوئىستى نەبىت، "ئەوا بەرپىگای تايبەتى خۆى كاردانەوئى دەبىت"، بەدواى ئەمەشدا هەلكوتانە سەر بالیۆزخانەى سوید (20ئى تەمموزى 2023) لەلایەن سەدرىيەكانەوئى قەيرانىكى دىكەى بۆ دىبلۇماسى عىراق دروستكرد. لە كاتىكدا لە ئىران و سعودیە كە دوو جەمسەرى ئىسلامى گەرەى ناوچەكەن كاردانەوئى زياتر ناپەزایى فەرمى بوون و بەرپىگای دىبلۇماسى كران؛ لە سعودیە [بەیاننامەىكى](#) ئىدانەى وەزارەتى دەرەوئى دەرچوو، لە ئىرانىش [بەھمانشۆو](#) كرا و هەردوو وئاتىش، بالیۆزى سویدیان بانگەهیشت كرددوئى بۆ گەياندى ناپەزایى. لە هېچ وئاتىكى دىكەى ئىسلامى و عەرەبىش لە چەشنى عىراق دۇخەكە بەرەو تىكدانى پەيوەندىيەكان نەچوو. بەشنىك لە هۆكارى ئەمەش جگە لە تەنگ پېھەلچىنى سەدر و لایەنگرەكانى، رەنگە بۆ ئەو بەگەرپتەوئى كە سوتىنەرى چاپە قورئانەكە (سەلوان مۇمىكا) بە پەگەز عىراقىيە و لەگەل ئەوئى سەدرىيەكانى بە ئالای عىراق و وینەى موقتەدا سەدرىش كرددوئى.

پاش ئەوئى سوید بالیۆزى خۆى لە بەغدا كىشانەوئى و عىراقش بە هەمانشۆوئى بالیۆزەكەى لە ستۆكھۆلم كىشانەوئى و قەيرانەكە لەخالىكدا وەستا، سەدر رىكابەرەكانى [نۆمەتباركر](#) كە بىدەنگ بوون و هەرچى ئەم بتوانىت بىكات لە "شۆرشى قورئان" كرددوئى. ئەمە لە كاتىكدا بە چوارچۆوئى هاوتاهەنگى خۆپىشاندانى [ناپەزایان بۆ هەمان مەبەست هەبوو](#) و پىشوانى هەنگاوهكانى سوودانىيان كرددوئى دۆى سوید، بەلام ئەوان لە دەسەلتادان و ئەرك و پابەندىيان لەسەرە و، ناتوانن وەك سەدر هیندە تووند بپون بەرامبەر سوید و وئاتانى رۇژئاوا. ئەمەش بەكەى لەوگۆشانەى كە سەدر قۆستىيەوئى بۆ شكاندى بىدەنگى لەلایەك و تەنگەتاوكردى رىكابەرە شىعە حكومرەكانى لەلایەكى دىكە. بەوئى ناچارىكردى كە بەدواى كاردانەوئى ئەو بگەون.

ناكرىت گومان لە راستگۆئى سەدر بكرىت بۆ بەرگرى لە قورئان یان ئالای عىراق، بەكەمیان چونكە پىرۆزىيەكى گەرە و نەگۆرى ئىسلامىيە و ئەوئىش كەسایەتىيەكى ئابىنىيە، دووهمىشان سىمبولى نىشتمانپەرەرى عىراقىانەى كە دروشمىكى سەدرە، بەلام بەراورد بە هەلوئىستەكانى ئايەتوللا سىستانى مەرجهى بالای شىعە و رىبەرى شۆرشى ئىرانى، كاردانەوئى سەدر زۆر تووندترن؛ سىستانى [لە نامەبەكدا](#) بۆ ئەنتۆنىو گۆتتیرىس وپراى ئىدانەى رووداوهكەى سوید داوا دەكات كە لەرپىگای نەتەوئى بەگرتووهكانەوئى رىگا لە دووبارەبوونەوئى بگىرىت و ئەو ياسایانە بگۆردرپن كە رىگە بە سووتاندنى قورئان و تىكدانى پىكەوئىزان دەدات، ئايەتوللا خامنەيش وپراى ئىدانەكردى، [داواى رادەسنكردى ئەنجامدەرانى سووتاندنى](#) قورئانى بە وئاتانى ئىسلامى كرددوئى.

لە سەر ئاستى شىعی تەنیا سەدر و [جەسەن نەسروللا لە لوئیان](#) رووداوهكەى سویدیان قۆستەوئى بۆ بەرەنگاربوونەوئى وئاتانى رۇژئاوا و هېرشكردە سەر بەها نوئىكانى ئەوان و داوايان كرد بالیۆزى سوید لە وئاتانى ئىسلامى دەربرىت، لەكاتىكدا لەسەر ئاستى سوننى هەلوئىستەى تووند سەر رووداوهكە نەبوو. بەتایبەت سالانىكە بۆچوونىك لەناو رەوئى موسلمان ئەو رووپا خەرىكە دەرەكەوئى كە داوا دەكات بەرپى پىشنگۆئىخستىن و فەرامۆشكردى، سىحرى ئەو كەسانە بەتال بەكەنەوئى كە لەرپى هېرشكردە سەر پىرۆزىيە ئابىنىيەكان بەدواى خۆدەرخستىن و ناوبانگەوئى.

بەگەرەنەوئى بۆ عىراقىش، باوهرپىك دروستبووئى كە سەدر مەسەلەى قورئان بكاتە دەستپىكى گەرەنەوئى بۆ ناو زىانى سىياسى پاش ئەوئى لە نۆوئى پاستى حوزەيرانى 2022دا لە رۇژگارنى تۆرەبىدا بپارى كىشانەوئى 73 پەرلەمانتارەكەى دا و چەند مانگىكى زۆر لە نەجەف رۇژووئى بىدەنگى هەلبۇارد. ئەگەر ئەم خۆیندەنەوئى و ئامازانەش وەها دەرپچن، ئەوا هەلبۇاردنىكى گەرم و پىر لە رىكابەرى پارىزگاكان لە كۆتایى ئەمسالدا چاوهرى عىراق دەكات و هەندى ئامازە و لىكدانەوئىش پىياناوپە دەبىتەوئى دواخستنى پىرۆسەكە چونكە سەدرىيەكان و سەرۆكۆهزىرانىش، بۆ بەشدارىكردىن كات و ئامادەكارىيان پىوئىستە.

ئىستا كە سەدر گۆشەگىرە، چوارچۆوئى هاوتاهەنگى شىعی سەرقالى چەسپاندنى پايەكانى دەسەلتاى خۆيانن، سەدرىيەكانىش لەسەر ئاستى جەماوەر و كادر لە دۆخى خۆ خواردنەوئى و چاوهرواندىان. هەرەوئا جارىكى دىكە ئەوئىيان بۆدەرەكوت كە دەشنى دووركەوتنەوئى لە دەسەلتا و پىرۆسەى سىياسى بىتە هۆيەك بۆ لاوازكردىان. بۆ كۆتایى هینان بەمەش تەنیا و تەنیا رىبەرى رەوتەكە كە موقتەدا سەدرە، دەتوانىت وەها بپارىك بەدات و دەرەكەوتنەوئى بەهېزىشى لە پەرچەكردارەكانى قورئان و لە بەرگرىكردىن لە میراتى باوكى و پىگە

ئايىنيەكەى ئەوہى لى دەخوئىرئىتەوہ. لەلایەك ئەمە سەرەتا و دەستپىكى گەرانەوہیە بۆ چالاکى و جمووجول و، لەلاکەى دیکەشەوہ، بەشئیکە لە پلانى ماندووکردن و تەنگەتاوکردنى بەرامبەرە رکاڤەرەکانى كە پابەندى دەسەلاتن كە ناتوانن وەك سەدر بەرامبەر سوید و دانیمارك و بەیاننامەکانى ئەمەریكا گوتارى ئاگرین و "شۆرشگىرانەیان" ھەبێت، لەكاتىكدا ھەردوولا لە رکاڤەرییەكەى تووندان لەسەر ئەوہى كە كامیان "موقاوہمە" ى راستەقینەى شیەن.